

JURNAL.

PENTRU RESPÎDIREA SCIINTELOR NATURALE ÎN ROMANIA.

Redigat

de

Professor Dr. Iuliu Barasch și D. Ananescu.

Coprire: Océnul și interiorul seú. — Istoria furnicilor albe (termes). — Asfiesie prin gazú de carbuni. — Studii ethnografice. — Viața lui Bichat. — Comunicațiuni sciințifice.

OCEANUL SI INTERIORUL SEU

II Geografia físic'a Mării.

Geografia físicá a océnului este o sciință cu totul nouă și chiar despre definițiunea acesteia

sciințe, ideile sunt diferite. Americanul, Capitan Maury, fondatorul acestei sciințe, coprinde sub această numire alt ceva de cătú Carol Wilkes, care a contribuit și ellú la desvoltarea acestei

sciințe. Dur cea mai mare parte a ómenilor de sciințe sunt de părere a coprinde sub numirea de Geografia fizică a Océnului, miscările sélle, influința océnului asupra circumstanțelor meteorologice, climatologice și chiar mercantile a unui loc. Acéstă sciință nu e a făcut în dílilele nóstre progrese fórte mari. Acum, navigatorii sciú 'nainte ce felú de vèntú eí vor gási în fiá care parte a océnului la un timpú otáritú; eí sciú de ce în cutare saú cutare parte a océnului nu ploá? De ce într'un altú loc ploá numai o data iar într'unú altú locú numai de duoá ori pe anú; eí sciú de ce împregiulú polului nordicú trebuie sá se gásescá o mare deschisá (neinghetá). Eí cunoscú compositiunea chimicá a apei mării, și sciú ce influințe are apa mării, fiind seratá, asupra climei și timpului; cáci esta sciutú cá decá apele océnului n'ar fi sárate, atuncí alte clime și alte circumstanțe ar domni pe continentú, de cáttú celle de acumú.

O parte importantá a Geografiei fizice a océnului este descrierea animalelor microscopice care, dupo Ehrenberg tráiesc în mare. Ehrenberg, care prin admirabilele sélle cercetári microscopice a descoperit o lume nuóe, lumea microscopicá, ellú a rugatú pe tóte guvernurile Europei ca sá ordone la comandantii lor de mariná ca sá'i trimitá din diferite stațiuni și locuri din mare, nisce bucáti de pámèntú scóse prin sondage din adáncimea océnului, ca sá le examine și sá vedá de ce naturá sunt animalele microscopice ce tráiescú aeolo. Guvernele europene nici nu i au respuns la acéstá cerere. Atuncí Ehrenberg s'a adressatú la guvernulú Staturilorú Unite din America. Acest guvernú republicanú a respunsú mai bine la acéstá cerere sciintificá și îndatá toți comandantii militari și civili ai navelorú americane care plutescú pe océn, au priimit ordinal ca sá trimitá celebrulú professor din Berlin (Ehrenbrg) din timpú în timpú sticle cu bucáti de pámèntú scóse din fundulú océnului.

Póte sá 'și imagine cineva cá aceste animale microscopice pe fundulú mării, n'au nici o importanțe și studiulú lorú este numai o curiositate teoreticá; dar considerațiunile urmátóre lú vorú convinge cá nu este așa.

Décá luámú totú numerulú animalelor ce tráiescú pe uscatú, de la omú pèná la omi-

di și la fluturi, acéstú numéru cáttú de mare și 'infinitú sá fie; tote nu este nimicú pe lângó numerulú animalelorú microscopice care tráiescú în Océnú. Aceste animale, fie moluschí, fie polipi (margeani) saú infusorii, 'și clădescú casele lor de calcarú (varóse) în care tráiesc; putemú sá dícem cá aceste animale mici suut, ca unui ómeni amatorú de case: eí nu potú sá tráiescá fár'a poseda casele lor proprii. Dar de unde iaú aceste animale materiale pentru infinitele lorú case? Aici vedemú admirabila armonie a Naturei, cáci asta se urmeadá în modulú urmátorú:

Tóte apele riurilor carrá var. și alte sáru-ri miurale solubile; aceste materii forméjă un deposit de strate pe fundulú mării. S'a calculatú cá acéstá massá de minerale cárate este așa de mare în cáttú în cursulú unui secolú se gólesc munți întregi și ce carrá în mare; așa dar, în cursulú secolilorú apa mării a trebuit sá se schimbe în compositiunea sa chimicá, póte chiar cá marea s'ar umple și ar înceta a esista; apoi este învederat cá, cu încetarea esistenței mării, ar înceta și tóte ființele organice (plantele și animalele) a esista pe continentú, fiind-cá océnulú este marea regulátorú al climelorú pámèntesci și isvorulú nesecatú al circulațiunei apei în lume (prin ploí, zepedí, róoá etc). Ca sá nu se întâmple acéstá catastrofá, Natura a populat marea cu nenumérate milióne de animale mici care 'și clădescú casele lorú de var și de alte sári solubile în apa mării; așa dar prisosulú acostor materii minerale, se desparte din apele mării, întrá în casele animalelorú marine și așa remáne apa océnului neschimbatá în compositiunea eí.

Dar și chiar miscările apelor mării, a demonstratú Capitsn Maury cá provine din dídirea caselor animalelorú microscopice marine. Apoi fár' acéstá miscare, marea ar fi remas un inimensú lacú de ape státátóre și putrede care ar omóri nu numai pe tóte animalele ce tráiescú întrénsa ci și pe tóte animalele terestre.

Eccó dar cá esistența animalelor microscopice marine, este cea d'ántéiú necesitate pentru tótá esistența lunei; într'adevèrú, când uitátura nóstrá se adíncesce prin telescopú în nenumeratele distanțe care desparte lumí de lumí în goliciunea universulú și când preumblám prin mi-

croscopă ochii nostri în nevidibila lume a ființelor nevidibile prin micșărimea loră înfinită; pretutindenea vom găsi o armonie necredibilă; ființa cea mai mică este de cea mai mare necesitate pentru existența ființeloră celloară mai mari; moluschiă marină microscopică sunt necesariă pentru existența lumei; fiă care ființă în această lume

este solidarie cu tôte celle-l-alte. În Natură nu există egoismulă micranimos ca între ómenii: din contra, tótă Natura este personificațiunea ideii generositătoi cellei mai mare, cellei mai infinite. Ecc'o lectiúoe mere, morale pentru noi ómenii!

B.

ASFICIA PRIN GAZU DE CARBUNI.

Nu trece mai nici ună ană în care nu se întimple nenorociri și victime cauzate prin gază de cărbuni. Chiar 'nainte cu câteva zile, ună tēneră scolar de 18 ani s'a găsită în camera lui mort asficiat prin gază de cărbuni, produs printr'ună mangală cu cărbuni aprinși. Acest tēneră, precum ni s'a đisū, a intratū sēra fōrte sǎnētosū și veselū în camera lui; spre încălđire a aprinsū mangalū și se vede că a uitatū sǎ 'lū dea afarō; nōptea negreșit că gazul oxid de carbonū ce s'a desvoltatū în casă, a desteptatu pe sermanulū tēner, simțindu-se fōrte genatū în resuflare, ellū a vrutū sǎ se dea josū din patū, dar fiind amețit de gază, a căđut josū lângō patulū seū și așa l'aū găsitū mortū. Acēstă circumstanță tristă, ne'a îndemnatū a vorbi aici ceva despre asficia prin gază oxid de cărbuni, pericolul lui și despre mijlōcele de tēmeduire, decă este ānce posibilitatea de scǎpare.

Când tornămū ocutū tare peste tibișir, o sǎ vedemū că tibișirulū pare-că începe sǎ fērbă; acēsta se urmēđă și când tornămū ocutū într'o stielă cu borvisū (apă de Borsek); gazulū care ese în acēstă ferbere, se numesce acid carbonicū; ellū este o combinare de duoe gaze, adicō: de o parte carbon saū gazulū cărbunilor și de duoe părți oxygenū, adicō principul vieței ființelorū însuflețite care 'lū resuflām în tot minutulū în aerū. Acest gazū acid carbonicū ese și din mustu care ferbe, din berea prōspătă în pivniță, din braga din care se face spirt în distilătorie (povarnă), și cāte o dată se desvoltă din sine în unelle puțuri adānci, în nisce pivnițe întunecōse și în unele caverne saū peștere naturale.

Când aprindemū cărbuni într'ună mangalū

vedem că cellū d'ântēiū focū care esă este o flacără vēnătă, acēstă flacără coprinde ērăși o combinare de duoe numite gaze, carbon și oxygen. ensă aici se află în combinațiune gazū carbon și oxygenū în done părți ecuale (nu ca acidu o parte gazū carbon și duoe părți gazū oxygen) Chimistii numesce acest gazū de mangalū cu numirea de Ocsid de carbon. — Dar amēnduoe aceste gaze (acidū carbonicū și ocsid de carbonū) suntū principuri vătēmătōre pentru viața nōstră; fiind-că resuflarea lor ne dǎ mōrte. Un omū care este espus a resufla cātū-va timp unu dintr'aceste gaze, cade într'un leșiū, obrasulū și mai cu sēmă busele lui se învinețescū, resuflarea și bătăiea cordulū (a inimei) se desregulēđă, se slăbesce, făcēndu-se abia simțibile pe urmă incetēđă cu totul și omulū e mortū.

Cāte ori s'a întēplat la noi ca un puțarū a intra într'un puțū spre a'lū curăți și a remasū acolo? Cāte ori s'a întēplat că un cărciumar a căđut în leșinū și a muritū vrēnd a intra într'o privință adāucă și întunecōsă unde stăū multe buți cu vinū nuou saū must, saū butōie cu bere prōspătă! Dar în Italia există nisce caverne numite „cavernele cănilor“; când unū căne intră în aceste caverne cade și mōre îndată, dar omulă stānd în piciorē simte numai o āncietate (stenachorie) la resuflare; ensă decă se așēđă saū se culcă josū, leșină și ellū și mōre. Causa acestui fenomenū curiosū este că aceste caverne suut umplute cu gazul acid carbonicū; ensă acestū gazū e mai greū de cāt aeru, de aceea se află grāmădit mai multū pe fundul cavernei: așa dar animalele mici când intră acolo, gura lorū resuflătōre se află tocmai în regiū-

nile acestor strate otrăvite; dar omul fiind înalt, gura lui se află între stratele aerului cavernei mai pucini otrăvite, de aceea nu mure și nici nu leșină; când însă se aplică și se curbează în jos, mure și el înecat de gaz acid carbonic. Această morțe se numește Asficsie prin gazul acid carbonic.

O otrăvire sau asficsie cu totul ecuală, produce gazul oxid de cărbuni, și acesta asficsie este cu atât mai periculoasă fiindcă se întâmplă mai adesea ori și mai cu seamă iarna când oamenii sunt siliți a încălzi casele lor. Câte ori

s'a întâmplat de s'a găsit omeni morți în casele lor fiindcă au pus capacul la sobă pe când cărbunii de pe vatră ard încă scoțind o mică flacără venită abia vizibile! Mai cu seamă la noi unde era (și este și acum în unele case cu sobe mici) obiceiul a se încălzi prin mangan, decât a uitat cineva precauțiunea d'a ține manganul afară până când a încetat cu totul esirea flacării cărbunilor, acestu obicei a produs și ne temem că va produce încă multe victime!

B.

(Va urma).

STUDII ETNOGRAFICE.

D. D'Arzæ a citit dăunadi la societatea geografică o scrisoare a vestitului călător științific Dr. Livingstone, care cu pericolul vieții, a îmbogățit atât de mult cunoștințele geografice ale Africii. Noi vom estrage pentru lectorii noștri, ceva din această epistolă.

Livingstone, care mai înteu cu cât va timp era pe râul Lyambre, călătorește acum impregiul riuilor Shigre și lacul Nyasse care este foarte bogat în pesci, apoi și în reptili monștruoși și cei mai periculoși pentru om, adică crocodili. Apele acestui lac sunt d'o limpedere admirabile și Dr. Livingstone cu companiile lui avu mare poftă a se scărda într'ensele, însă temerea de a fi mâncați de dinții teribili ai Crocodilului, i a împedat în această interprimere, cu tôte că un locuitor d'acolo îi a ascurat că crocodili nu le vor face nici un rău căci, dic ellu, „crocodilul are un gust delicat și i place mai mult carne de pesce de cât carne de omeni albi care nu e delicată de mâncare“.

Mai departe, acesti călători au găsit la malul lacului o grupă de omeni sēlbatiei care șed impregiurul unui foc și erau ocupați a prăji locuste (care le numește acolo Kungos) și a le mânca. La acestu popor și la multe alte acriofagi (mâncătoare de locuste) în Africa, locustele formă mâncarea de tôte zilele ca pâinea la noi: ei fac felurimi de prăjituri de praf de locuste; într'un cuvânt: în tôte bucatele lor intră locuste.

Epistola Doctorului Livingstone coprinde și o mulțime alte noțiuni remarcabile despre diferite popore care a vdu în Africa. Așa s. e. dic ellu c' a vdu lâng lacul Nyasse un nēm de omeni alle căror vesteminte consistă numai în cojă d'arbori, și la care era privit ca un punct d'onore d'a și face pe obras în pelesce semne și pete nesterse pentiu tōtă viața, astu-fel că obrasul sēmă a fi acoperit cu negi. Când acesti omeni urți au vdu pe Livingstone și compania lui i a numit „animale sēlbatice“, fiind că ei dicu, că un om care n'are aceste semne pe obras i, nu merită nume de om. a un altu nēm a vdu că femeile au obicei a și îngăuri busa de sus și a purta aeolo un inel greu de argintu (în tocmă cum și gătrescu la noi femeile urechile pentru cercei), dar acestu inel greu african lătesce într'atata busa, în cât o femeie la vârsta de 50 de ani are o busă așa de lată în câtu acopere tōtă gura și ajunge până la barbă, și asta se privesce acolo ca idealul frumuseței unei femeie. Eccu cum femeile sunt pretutindine martirii modei; în Africa prin inelele la buse, în Kina prin cisme care le stringe piciorile făcându-le așa de mici în cât numai pōte umbla pe dēnșele, apoi la noi în Europa prin corsette, malacove și alte asemenea născociri absurde alle toaletei damelor!

Dr. Livingstone confirmă asemenea aceea ce un altu călător în Africa a raportat înaintea

lui, adică este în Africa o populație de mai multe sate unde toată lumea este orbă, fiindcă orbirea că este acolo de moștenire din generație în generație. Dar eecă și alte curiozități ethnografice din lume.

Un alt călător științific istorisește că a văzut în Africa nenumărate omeni unde toți sunt peltici!

Spix și Martius trimiși de către guvernul Bavariei în anul 1817 la Brasilia (America meridională) au raportat că au văzut acolo lângă riul Amazona, popoare care au pe cap pelerul așa de creț și de abundent în cât coafura lor are o înălțime de două picioare!

Din contra, raportă alți călători din Australia că, pe țărmurile riului Balona locuiesc un mare popor la care toată lumea e pleșuvă!

aceste nenumărate sunt niște rase bastarde eșite din amestecătura diferitelor rase degradate; căci când două rase degradate se împreună, produc un rasă nouă încă mai degradată și mai rea.

Din contra vedem la alte nenumărate de oameni semi-selbatici care trăiesc în regiunile nordice ale Africii un peler admirabil și o înfățișare majestuoasă care demonstrează despre nobilimea, puritatea și antichitatea acestei rase, precum ne arată acestia nenumăratele arabe nomazi d'acolo, acești oameni care împreună în sine tipul de rege și viața de țigan (vezi alăturata figură care ne prezintă o grupă Arabii din nenumăratul numit Sarazendi). În genere toate nenumăratele semitice (Arabi, Persani, Israeliti etc.) din orient au păstrat puritatea rasei și perfecțiunea tipului Caucazic și precum raporta călătorii în Orient, și mai cu seamă în

Arabi Sarazendi

Coaforii și neguțetorii de perle, ar face acolo treburi mari.

Din punctul de vedere anthropologic este acest nenumărat pleșuv, fără nici o cauză explicabilă, curiozitatea cea mai mare; de și chiar la noi în Europa se găsesc acum mulți, foarte mulți despre care am putut dice că vin d'a dreptu după țărmurile riului Balona.

D. Mac Kay a adus cu sine la orașul Sidney într'adinsu un individ vîr dintr'acest popor pleșuvi și toți care au văzut pe acest individ tînăr d'o vîrstă de 17 ani numai, asicură că capul lui sîmănă unei bile de biliard și eă ellu are înfăcișarea unui bătrîn de 60 de ani; așa înbîtrînesc lipsirea pelerului unui om! Tote

Palestina, toți oameni ce se vedu acolo sunt parca omenii biblici. Orientul după atîtea mii de ani a păstrat în privința omenilor și a lucrărilor d'acolo tot tipul lui primitiv, care l'a avut înainte cu mii de ani. Acolo este adevărata țerra a conservatismului, Orientul a rămasu totu d'auna staționar în bine ca și în reu. Omenirea a făcutu acolo puțini pași în mii de ani în cătun sunt abia simțibili. Decă toți europenii din partida conservativă ar ști aceta ar face un monumentu acestor fii ai Orientului, stălpit conservatismului în lume cu inscripțiunea pe pedestal: „rămăneți tot d'auna aceea ce ați fostu tot d'auna“.

ISTORIA FURNICILOR ALBE (TERMES)

Furnicile albe sunt răspândite în deosebitele regiuni ale globului; cu toate acestea nu se întind mai departe de ținuturile calde sau cel puțin temperate. Aceste animale au atras atenția naturalistilor și mai cu seamă a călătorilor prin morșurile singulare, industria și locuințele lor. Prin obiceiurile lor sociale ele sîmănă mult cu furnicile comune, deoarece sunt cunoscute sub nume de furnici albe. S'a descris pînă acum 25—30 specii și în fiecare specie se găsesc cinci forme de indivizi: bărbații și femelele purtătoare aripilor; pe urmă indivizii numiți în general soldați și priviți de Latreille și de alți naturalisti ca neutri. Aceștia, însemnați prin grosimea și lungimea capului lor și prin marea dezvoltare a mandibulilor gurei lor, au asemănare corpului mai robust de cît bărbații și de cît femelele și n'au aripile. Muncitorii sunt considerați de cea mai mare parte de entomologiști ca niște simple larve. Aceștia sîmănă bine prin forma generală a corpului lor cu aceea a femelelor; sunt fără aripile, corpul lor este mîlesc, capul rotund și fără ochi, talia lor mai mică de cît aceea a soldaților.

În fine a 5-lea categorie de indivizi a fost însemnată de Latreille cea din stare de nimfă. Acești indivizi sîmănă într-adevăr cu larvele sau cu muncitorii, dar au niște mici aripioare.

Să cercetăm misiunea acestor cinci categorii de indivizi:

Bărbații și femelele n'au altă misiune de cît aceea a reproduce specia. La o epocă a anului bărbații apar în mare număr; către seară sau chiar noaptea sboră și merg să se împerecheze. Apoi bărbații și femelele cad pe pămînt și decît credem, din păcate cum spun mai mulți călători, perechile sunt adunate de larve și închise într-o logie deosebită. După împreunare femelele pierd aripile care cad natural, sau că muncitorii se pun de le smulge.

Neutrii sau soldații sunt considerați de toți naturalistii ca gardieni și apărători ai locuințelor lor; capul și mandibulele gurei sunt așa de puternice în cît pot ataca cu folos pe celelalte

insecte care ar vrea să intre în cuibul lor. Ei stau totdeauna lângă pereții interni ai suprafaței esteriore, astfel în cît ei se arată cei dinăuntru cînd neamicul încearcă a face o gaură locuinței lor, și se pun de întepă cu puternicile lor mandibule pe cei ce-i atacă.

Larvele și nimfele privite ca lucrători se par însărcinate cu toate funcțiunile atribuite neutrilor sau lucrătorilor în societățile Hymenopterelor, precum acele ale albinelor, ale furnicilor etc. Cu pămînt și deosebite materiale, ele construiesc cuiburi immense divizate în loge de diferite mărimi pentru deosebitele feluri de indivizi cu galerii care leagă toate părțile locuinței. Ele aduc nutriment la alți locuitori ai coloniei.

S'a părut prea ciudat că niște insecte în stare de larvă să eșueze lucrări așa de însemnate. Și au închipuit mai mulți că aceste lucrătoare ar putea fi neutre femele, precum sunt lucrătoarele printre albine și furnici; atunci soldații ar fi masculi neutri. Dar această ipoteză nu este fondată pe nici un adevăr.

Un fapt vrednic de însemnat este că furnicile albe nu lucrădează nicădată descoperite. Unele așeză locuința lor sau în pămînt, sau în trunchiuri vechi de arbori, sau în lemnăriile locuințelor, altele au cuiburi esteriore, dar totdeauna închise din toate părțile și fără eșire aparentă. Locuințele lor sunt cîte o dată foarte înalte și ia forma de piramide sau de turnuri acoperite cu un înveliș tare. Acestea obișnuite adunate în mare număr au adesea dimensiuni astfel de departe le poate lua cineva drept bordeie de selbatici. Ori de cîte ori muncitorii au trebuință de a se transporta la o distanță mare care de cuibul lor, ele fac o galerie ca să așeze o cale de comunicație, și astfel ele nu se arată nicădată afară. Cuibul unei specii africane numite de un călător și bellicosus și privită de un naturalist ca adevăratul Termes fatal al lui Linné, n'au mai puțin de 10 sau 12 picioare de înălțime. Au forma conică și avînd pe laturi numeroase turnulețe asemănătoare conice

Aceste locuințe construite c'ună felū de pământū argilos (humă) sunt îndată acoperite cu érbă. Tăria lor este așa de mare în cât taurii sălbatici potū să se suie d'asupra lor fără să le sfărăme, și călătorul Smeathenan ne assicură c'a șutut să se suie odată pe vârful uruia din aceste cuiburi cu patru companiōi ai sei ca să vedē decăpote să diréscă vr'o corabie; tótă tăria bordeelor lor stă în colónele cilindrice ce se află în ânturu lor.

În istorisirea mai multorū călători se vorū besce de aceste locuințe alle furnicilor albe și de prăpèdeuile ce pricinuesc aceste insecte.

Spre apusul Franciei se află în abondanțiā termes lucifuga, o specie cu talia mică, dar cu tóte acestea prea primejediósă. De mult timpū ea s'a îmulțitū atdtū de mult în câteva orașe din Francia, în cât a pricinuit mari prăpedenii fără ca să le pótă stărpi. Case, corábii întregi aū fost amenințate pěn'n temeliā de aceste insecte. Pardoselile (dușumelele) aū căđut de mai multe ori; și ceea ce este mai terribil în pagubile ce tacū aceste insecte este că. nic' odată nu se arată pe din afarō; elle economisesc suprafacia săpând numai în ântru și făcēnd galerii în tóte sensurile. Lemnul ce pare a fi bunū, se rupe d'odată și nimic pe din afarō nu descopere, prezențiā acestor insecte vătēmătore. Colóne mari de lemnū găsite de Audouin la Tonay în Francia și depuse astă-đi în colecțiunile museului de la grădina plantelorū din Paris sunt săpate pe din ântru în tóte părțile, érá suprafacia este neatinsă precum și stratulū văpsit care o acopere.

Rufe grămădite în dulapuri adesse ori aū fost negrite și tăiate de termiți. La Rochella în Francia, otelul prefecturei a fost cotropit de aceste insecte, o parte din archivă a fost cu totul prăpădită și astă-đi este silit guvernul a închide chărțile în cutii de zinc ca să le păstređe.

Audouin a observatū aceste fapte sunt aprópe 20 ani, DD. Milne-Edwards și Blanchard le aū observat din nuoū, dar n'aū putut găsi uu remediū ca să stărpescă, saū cellū pucin să 'mpucinede réul ce pricinuesc aceste insecte. Acum chiar ni se spune c'aū cotropitū o corabie francesă, cu tóte acestea este încă speranțiā că trebuie să se găsească unū remediū în contra acestui biciū, al Naturei.

Caracterele zoologice alle furnicilor albe sunt celle următore: sunt insecte din ordinul Nevropterelot, adicō acelle care aū aripile cu nervure ca foile arborilor. Aū o talie mediocră (de miđloc), capū mare purtând trei ochi simpli și 'nainte antene scurte și 'nformă de mătani, aripi cu nervure longitudinale, érá celle transversale prea mici, tarsele piciórelor compuse de patru articole; aū macsile (fălci), mandibule și buze a căror formă și gradul desvoltărei sémēnă cu piesele bucale alle Orthopterelor. Într'adevēr aceste insecte sémēnă multū cu aceste din urmă și numai caracterele aripilor le deosebesc.

Eccō nisce animale vătēmătore industriei omului, dar-cu tóte aceste trebuincióse în sistema generalē a lucrurilor.

A.

VIATA LUI BICHAT.

(Continuatiē și finit)

În anul 1833 sncietatea de emulație din Departamentul Jura procedă la rēdicarea unei pe-tre monumentale destinate e consara casa în care s'a născut celebrul fiziologist.

Duoē departamente limitrofe disputându-și onórea d'a posseda légănul lui Bichat, în ocolul

lor s'a rēdicatū duoē monumente în onérea sa. Cellū d'ântēiū consistă într'unū bustū de bronzū pus p'o colónă; a fost inaugurat în 5 Maiū 1839 în prezența unni mare număr de personaje însemuuate, a o mulțime de medici și rude alle lui Bichat. Cellū d'al duoilea este lucrat d'un sculp-

tor francesă de la Anger. Astă frumosă monument consistă într'o statuă de bronză reprezentând pe Bichat în pozițiunea lui de meditație, cu mâna la inima unui copil, ca cum ar urma bătaile ei, imagina vieții, și având la picioarele sêlle, aprópe d'un cadavru învelit, o lampă simbolică, luminând întunecósele domenuri ale morții. Acestă monument în care artistu ne arată pe Bichat întrebând pe rând viața și mórtea, ceddând la una secretele celei-lalte, s'a înagurat c'o ceremonie splendidă în 14 August 1843.

O copie dup'acéstă statuă în gipsă se află la intrarea museului Orfila de la scóla de medicină din Paris. Regretăm că nu putem da aici acéstă figură. O altă statuă de bronză a lui Bichat într'o pozițiune meditativă, cu mâinile încrucisate pe pept, împodobesce peristilul facultăței de medicină.

Bichat a publicatū mai multe scrieri dintre care cele mai însemnate sunt: *Cercetări fiziologice asupra vieței și a morței* și *Anatomia generală*.

Stilul lui este vrednicū de însemnat prin precizie și rapiditate. Este imagina fidelă a gândirei sêlle repede chiar și îndrăsnéță; ceea ce scria o dată o trimeea la imprimerie, niciodată n'a scris de duoe orī paginile chiemate la o așa de mare publicitate. Ellū scria mai repede de cât vorbea, și astă grăbire esplică neingrijirea ce se află într'ênsele. Evenimentu (intâmplarea) a justificat într'un modū crudū nerăbdarea cu care ellū publica scrierile sêlle. „O ast-fel de ardóre era trebuincióasă, ca să producē în așa de pucini ani atâtea uvrage strălucitóre cu veritățī noi și feconde“. Ecce tabloulū unei vieți scurte dar bine împlinite

A.

COMUNICAȚIUNI ȘTIINȚIFICE. Cluj

Vocea umană. Pe bulevardul Magenta din Paris se vede de câteva zile o expoziție, care cu tótă modesta sa aparință este o adevărată curiositate: este un instrument care în notele de sus mai cu sémă, imitédă vocea umană atât de bine în cât se póte cineva încela. Acest instrument inventat de D. Faber, vechiū professor de mathematică în Germania, represintă o femeie ședendă; ellū este construit dupó principul fiziologicū al larin gului, care este reprezentatū printr'unū tubū de cautchuc: vocea are o întindere de duoe octave, și cãntă orī ce arie cu tonul, timbrul și forția unei voce feminine. Negreșit ellū greșesce puțin priu formă, cãci miđlócele inventatorului n'au permis a 'lū face mai perfectū, dar acéstă nu e de cât amenunte ne'nsemnătóre; ceea ce trebuie însemnat este c'astă vocea umană, ce în vane au căutat să imiteđe pân' aici, este infine reprodusă printr'unū mecanism ingeniosū.

Isthmulū Suez. — D. Delacour inginerū de

marină și director atelierilorū de construcție al messengerilor împărătesci scrie de la Cair cu data 7 Noembre. „Amū visitat împreună cu D. de Lessep tóte lucrările isthmului. Nu cunoscém personal pe D. de Lessep, nici multe amenunte asupra acestei mari lucrări. Amū rămas uimitū de ceea ce este deja făcutū în miđlocul atător dificultățī neauđite a unel gigantice întreprinderi, care ține 25,000 ómeni în miđlocul desertei. Acum englesii și fracesii privesc de sigur în 4 sau 5 ani ca reușită acéstă lucrare imensă cea mai importantă a secolului nostru pentru civilizația Orientului și mai repede comunicație cu Occidentū. „Așa, canalul se va termina și va da minunatele rezultate ce se acceptă. Reposatulū Geologū Cordier dicea că: când apele Mediteranei se vor precipita în Marea Roșie unū cataclismū parțial va avea locū.

A.